

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. III. Resolutio quæstionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

passiva regulabilitate, sed in actuali subiectione ad regulas artis; ita esse morale debet consistere in actuali subiectione ad regulas morum.

6. Instabis; Idem obiectum specificativum habet actus moralis & liber, nempe finem: ergo eandem quoque habet rationem formalem.

Respondeo dist. antec. Habent idem, specificativum materialiter, concedo; formaliter, nego. Finis igitur specificat actum moralem sub ratione conformis vel difformis cum regulis morum; actum verò liberum quò talem specificat sub ratione indifferenter propositi, quò sunt rationes formaliter diversæ.

§ II.

Removentur alie quedam opiniones.

7. **CONCLUSIO** secunda. *Moralitas formaliter non consistit in aliqua denominatione extrinseca.* Ita Thomistæ communiter contra Vasq. & Amicum loc. cit.

Ratio est primò. Quia libertas, quam ceu essentialem sui radicem moralitas præsuppositivè includit, est perfectio intrinseca actui, prout supra ostendimus disp. 6. a. 1. ergo & moralitas.

Secundò. Quia forma, à quâ plura aliqua analogicè & extrinsece denominantur per attributionem ad analogatum principale, intrinsece inest analogato principali; sed quæcunque spectant ad genus moris, ut voluntas, lex, dictamen rationis, dicuntur moralia per ordinem & attributionem ad actum voluntatis; ratio, quia dirigit; lex, quia præcipit; voluntas, quia causat actum moralem; ergo moralitas, à qua extrinsece denominantur, intrinsece est in actu voluntatis.

Tertiò. Bonitas moralis in habitibus virtutum est ipsi intrinseca: hinc enim etiam in esse moris specie inter se distinguuntur; ergo similiter bonitas moralis, & consequenter moralitas est intrinseca actibus.

Quartò. Veritas est intrinseca actui intellectus, bonitas artificialis actui artificiali, bonitas naturalis rebus physicis; ergo etiam bonitas moralis actui humano.

8. **CONCLUSIO** tertia. *Moralitas formaliter non consistit [1] in relatione rationis, [2] aut prædicamentali, [3] aut aliqua habitudine modaliter ab actu distincta.*

Ratio primæ partis est: quia malitia & bonitas invenitur in actibus voluntatis, independenter ab ulla fictione intellectus, posita solum liberatendentia in obiectum conforme vel difforme rectæ rationi.

9. Ratio secundæ partis est primò. Quia relatio prædicamentalis requirit existentiam sui termini, cum tamen obiectum actus moralis sapissimè solum in intentione existat. Secundò: relatio prædicamentalis non exprimit perfectionem, nec imperfectionem, ut dictum in Tract. de Trinit. econtrà moralitas in suis speciebus exprimit perfectionem, si actus est bonus; imperfectionem, si est malus: ergo.

10. Ratio tertiæ partis est primò, quòd modalitates sint essentialiter superflue, ut suppono. Secundò, quòd ante modum superadditum jam intelligitur actus liberè elicited juxta vel contra regulas morum, adeòque moralis.

Oppones primò. Ex eo actus est moralis, quòd regulatur per rationem, præcipitur per legem, &c. sed hæc nihil ponunt intrinsecum in actu: ergo non denominatur intrinsece moralis.

Secundò. Moralitas obiectiva vel est denominatio extrinseca, vel ad summum relatio rationis: ergo etiam moralitas actuum.

Tertiò. Esse morale in dignitatibus, officiis, valore monetæ, & pretio rerum venalium nihil intrinsecum ponit in rebus ita denominatis: ergo nec esse morale in actu voluntatis est quid intrinsecum.

Quartò. Moralitas actus consistit in habitu dine ad obiectum, tanquam ad suam mensuram: sed habitudo mensurabilis ad mensuram est relatio prædicamentalis: ergo.

Respondeo ad primum negando, vel dist. antec. Est propterea moralis casualiter, & tanquam propter conditiones necessariò requiritas, concedo; formaliter, & tanquam propter rationem proximam, nego. Ad 2. & 3. Permissit. antec. nego consequ. quia esse morale in obiecto accipitur per attributionem ad actum quem terminat, & coexistentiam legis sibi extrinsece. Similiter valor monetæ, & pretium rerum venalium præcisè, directè, & immediate sumuntur à voluntate humana ita taxante & acceptante; at verò esse morale in actibus voluntatis, estis sponat legem, immediate tamen non a lege, sed ab ordine ad obiectum legi subiectum accipitur, qui ordo est ipsi intrinsecus. Ad quartum dist. major. consistit in habitu dine fundamentali seu radicali ad obiectum ceu mensuram, concedo; in formali, nego. Cum enim actus intelligatur bonus, vel malus moraliter, priusquam formaliter respectum ad obiectum habeat. vel habere possit, non in ordine formali, sed radicali ad obiectum moralitas poterit consistere.

§ III.

Resolutio questionis.

CONCLUSIO quarta. *Moralitas actuum humanorum non consistit in habitu dine actus ad voluntatem.*

Ratio est primò: quia moralitas per prius est in actu, quàm voluntate, voluntas enim propter attributionem & habitudinem ad actus est & elicetur moralis. Actus quoque per prius subieciuntur legi, quàm voluntas, cum leges & præcepta dentur propter actus humanos. Secundò. Quia actus & motus non specificatur à suo principio; sed actus humani sunt quidam veluti motus & tendentia ad sua obiecta, etiam in esse moris: ergo ex obiecto accipiunt speciem bonitatis in esse moris, non à suo principio. Sed inde non accipiunt speciem in esse moris, inde non ipsum esse moris accipiunt; siquidem genus includitur in speciebus: ergo cum non accipiunt speciem boni vel mali à principio sive voluntate, etiam inde non accipiunt ipsam moralitatem.

CONCLUSIO quinta. *Moralitas formaliter est ipsa actualis tendentia voluntatis in obiectum, subiectum regulis morum, indistincta ab actu.* Ita communiter Thomistæ, quorum tamen plerique in hoc discrepant, quòd velint istam habitudinem esse ab actu modaliter distinctam.

Probat

Probatur primò inducivâ refutatione aliarum opinionum: ut enim hæcenus est ostensum, moralitas actuum humanorum non consistit in ipsa libertate; non in denominatione extrinseca à regulis rationis, vel voluntate moraliter operante; non in relatione prædicamentali, vel rationis; non in habitudine ad ipsam voluntatem: superest ergo ut constitutum moralitatis sit actualis ordo & tendentia voluntatis ad objectum.

Probatur secundò autoritate, & ratione S. Doct. unde actus humanus accipit speciem tam infimam quàm subalternam moralitatis, inde etiam accipit rationem genericam moralitatis; quia genus in specie imbibitur: sed actus humanus recipit speciem tam subalternam boni, vel mali moralis, quàm infimam hujus virtutis aut vitii ab objecto; *prima enim bonitas actus* [inquit S. D. hic q. 18. a. 2.] *moralis attenditur ex objecto convenienti*: ergo actus humanus etiam accipit genericam rationem moralitatis ab objecto. Sed si extrinsecè accipit genus moralitatis ab objecto, eo ipso intrinsecè accipit ex ordine sive habitudine sua intrinseca in objectum secumque identificata [sive appelles transcendentalem, sive fundamentalem respectum, perinde est] sicuti habitus qui ab objectis specificantur extrinsecè, specificantur intrinsecè per respectum sibi intrinsecum & identificatum, h. e. per naturalem inclinationem in objectum.

Confirmatur primò. Habitus morales sumunt genus moralitatis ab objecto, ergo & actus. Consequentia probatur; quia actus & habitus reducuntur ad idem genus, & habitus non nisi ratione suorum actuum ab objectis specificantur.

Confirmatur secundò. Motus & actus physice spectatus tam specificam quàm genericam rationem accipit ab objecto in esse physico: ergo etiam actus morales rationem tam genericam quàm specificam accipiunt ab objecto in esse moris. Conseq. prob. Non minùs actus moralis est quædam via & tendentia ad objectum, quàm actus physice consideratus; ergo sicut ille speciem accipit ab objecto, sic & iste.

§. IV.

Solvuntur Objectiones.

Objectiones primò. Si moralitas formaliter consisteret in tendentia actus humani ad objectum subsistens regulis morum, tunc etiam species moralitatis in illa consisteret: nam quod dicitur de genere, dicitur etiam de specie, genus enim in specie includitur, imò cum illa identificatur: atqui aliqua species moralitatis, nimirum formalis malitia actus humani non consistit in positiva tendentia ad objectum; siquidem dicimus illam formaliter consistere non in positivo, sed in privativa carentia debitæ rectitudinis; ergo.

Confirmatur. Aliqua omisso est moraliter mala: sed hæc moralitas non potest consistere in tendentia ad objectum, præsertim si supponatur pura omisso: ergo non omnis moralitas consistit in habitudine ad objectum subsistens regulis morum.

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

Respond. ad hoc argumentum (quod est principale & palmarium contra sententiam de privativo peccati) distinguendo min. formalis malitia in abstracto, & quantum ad rationem malitiæ, non consistit in positivo, concedo; formalis malitia in concreto (hoc est malum morale, quod propriè est species moralitatis, non ipsa malitia abstractivè sumpta) & quatenus est moralis, nego. Sic enim saltem de connotato & substrato importat positivam tendentiam voluntatis; aliàs quippe potius esset pura negatio, quàm moralis privatio rectitudinis. Similiter distinguo consequens: ergo aliqua species moralitatis formaliter non consistit in positiva habitudine & tendentia, quoad omnia inclusa in specie, concedo; quoad aliqua, nego consequentiam. Nam mutuo & reciproce ad invicem ista se habent, ut actus moralis non esset formaliter malus, nisi esset privatus debitæ rectitudine; & ipsa privatio non esset vel in genere, vel in certa specie moralitatis, nisi subiectaretur in actu liberè tendente in objectum dissentaneum regulis rationis.

Ad confirmat. Resp. dist. min. hæc moralitas non potest consistere in formali tendentia in objectum, concedo; in interpretativa & virtuali tendentia, nego min. ergo non omnis moralitas consistit in prædicta habitudine & tendentia tantum formali & positiva, concedo; vel formali vel interpretativa, nego consequentiam. Unde ly *habendo* est accipiendum in sensu accommodo pro subiecta materia, ita ut, si moralitas sit in actu humano, sit positiva habitudo ad aliquod objectum; si autem sit in omissione, sit quasi habitudo negativa, & tendentia tantum interpretativa in objectum. Sicut enim tunc omisso solum est interpretativè voluntaria, sic etiam non aliam requirit quàm interpretativam tendentiam voluntatis in objectum, vel finem.

Objectiones secundò. Ita se habet actus humanus ad regulas moris, sicut ad regulas artis; sed tantum extrinsecè denominatur artificiosus per regulas artis; ergo similiter denominatur extrinsecè per regulas moris.

Respondeo permixtâ maj. negando min. nam, ut dictum, ex hoc actus artificis est artificiosus, quod est in se commensuratus & conformis cum regulis artis. Denominatio quippe extrinseca regulæ artis tantum tribuit actui quod sit subiectus regulæ, non verò quod sit vel conformis vel difformis eidem.

Objectiones tertio: Actus est & dicitur natura-
lis, vel vitalis non per habitudinem ad objectum; sed per habitudinem ad principium naturale, vel vitale, à quo procedit: ergo etiam actus est ideo moralis, quia procedit à voluntate tanquam principio morali. Neque obstabit diversitas specifica actuum in genere moris desumpta à diversitate objectorum: nam etiam actus & motus naturales vel vitales ex objectis inter se specificè distinguuntur, qui tamen genericè sunt naturales aut vitales propter habitudinem ad naturam, vel vitam, à qua procedunt.

Respond. disparitatem esse, quod naturalitas & vitalitas per se primò reperuntur in lineâ substantiæ, quæ in se omnimodè absoluta non specificatur per habitudinem ad quid extrinsecum: contra

M 2

contra